

DENEY HAYVANLARI KULLANIM KURSU

Değerli Konuklar,

Üniversitemiz Tıp Fakültesi Deneysel Tıp Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin Deneysel hayvanlarının kullanımına ilişkin düzenlemiş olduğu kurs programına hoş geldiniz.

Bilindiği gibi, hayvanların deneylerde kullanılışı özellikle tıp biliminin gelişmesiyle 18. ve 19. yüzyıllarda artmıştır. Bugün hayvanlar başta tıbbi deneyler olmak üzere çok değişik amaçlarla kullanılmaktadır. Bazı hastalıkların büyük ölçüde yok edilmesi; ilaçların geliştirilmesi, denenmesi; organların nakledilmesi ya da fonksiyonlarının karşılanması için yeni operasyon tekniklerinin geliştirilmesi; hava, su ve besin maddelerinin kirlenmesinde zarar verici sınırlar hakkındaki bilgileri ve daha birçok bilgiyi insanoğlu deneylerde hayvanları kullanarak elde etmiştir.

1970'li yıllarda hayvanlar üzerinde yürütülen ya da hayvan deneylerine başvurularak gerçekleştirilen araştırmalarda, bilimsel ölçütlerin yanı sıra etik ilke ve standartlara bağlı kalınmasının bir zorunluluk haline gelmesiyle birlikte bu tür çalışmalarda bir denetleme organı işlevi görmek üzere Hayvan Etik Kurulları ve Araştırma Etik Kurulları kurulmaya başlanmıştır.

Bu bağlamda araştırma ve eğitimde kullanılacak deney hayvanlarının ve araştırma yöntemlerinin "Hayvan Deneyleri Etik Kurulu" denetiminden geçmiş olması gerekmektedir. Hayvan Deneyleri ile ilgili üniversiteler bünyesinde kurulan yerel etik kurulların denetimi ve koordinasyonun sağlanması açısından Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından "Hayvan Deneyleri Etik Kurullarının Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmeliği" 2006 yılında yayınlanmıştır. Bu yönetmeliğe göre, Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurullarından onay alınmadan hayvanlar üzerinde tez ve araştırma amaçlı deney yapılamamaktadır. Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulları, deney hayvanları ile yapılacak çalışma isteklerinin incelenmesi, bu çalışmaların etik açıdan değerlendirilmesi, izlenmesi ve görüş bildirilmesi amacıyla üniversite bünyesinde oluşturulan kurullardır.

Tıp alanının hızla geliştiği düşünüldüğünde tıbbi araştırmaların yürütülmesi ve yayınlanması aşamasında etik kurallara uygun davranılmasının zorunluluk olduğu ortaya çıkmaktadır.

Tıbbi bilimsel araştırma ve yayınların her aşamasında var olan etik kurallara uyulmasının denetiminin yanı sıra, daha önceden tanımlanmamış yeni sorunlarla da karşılaşmaktadır. Yeni etik sorunları ya da ikilemleri fark etmek, tanımlamak ve çözümlerken gerektiğinde yeni kurallar oluşmasına katkıda bulunmak gerektiği vurgulanmaktadır.

Bu nedenle araştırma ve eğitimde kullanılacak deney hayvanlarının ve araştırma yöntemlerinin Hayvan Deneyleti Etik Kurulu denetiminden geçmiş olması gerekmektedir. Özellikle sağlık bilimleri gibi insan yaşamıyla ilgili alanlarda, araştırma yapma eyleminin daha denetimli ve etik çerçevede gerçekleşmesi, gelecek açısından önemlidir. Hippocrates'den beri, önce "hastaya zarar vermeme ilkesi", güncel hekimlik uygulamasında da ilk sırayı almaktadır. Sağlık bilimlerinde bugünkü uygulama ise, "yararlılık" genel ilkesiyle ifade edilmektedir. Bundan dolayı araştırmalar, yarar-zarar-risk-alınabilecek önlemler çerçevesinde oluşmaktadır. Bilimsel çalışmanın doğası gereği, yapısında nesnellik ve dürüstlük ilkesi vardır ve bu, bilimsel etiğin de temelini oluşturmaktadır.

Deney hayvanlarının kullanımı ile ilgili geniş bilgilerin verileceği bu kursun katılımcılara önemli bir birikim yaratacağına inanıyorum. Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Deneysel Tıp Araştırma ve Uygulama Merkezinin düzenlemiş olduğu bu sertifika programının başarılı geçmesini diler, saygılar sunarım.

Prof.Dr. Mustafa KİBAR
Çukurova Üniversitesi Rektörü